

Mikołaj Grabowski *Dialogi polskie, czyli Rozmowy prawdziwych Polaków z Gombrowiczem*

na podstawie tekstów Witolda Gombrowicza, Henryka Rzewuskiego i Jędrzeja Kitowicza

premiera: 29 lutego 2020, Duża Scena

Reżyseria/ aranżacja przestrzeni/ kostiumy/ ruch sceniczny: Mikołaj Grabowski

Muzyka: Zygmunt Konieczny

Reżyseria światła: Michał Grabowski

As. reż. ds. scenografii i kostiumów: Agata Stańczyk

As. reż./inspicjent / sufler: Joanna Jaworska

Występują: POSTACI Z TEKSTÓW GOMBROWICZA: Urszula Grabowska, Natalia Hodurek, Izabela Kubrak, Wojciech Leonowicz, Maciej Sajur; POSTACI Z TEKSTÓW RZEWUSKIEGO I KITOWICZA: Ewelina Starejki, Paweł Sanakiewicz, Dariusz Starczewski, Kosma Szyman; ORGANISTA: Artur Sędzielarz

POLSKI CHÓR

Pierwsza w tym roku premiera w Teatrze Bagatela będzie miała miejsce 29 lutego 2020.

Na Dużej Scenie Teatru widzowie zobaczą „Dialogi polskie” w reżyserii Mikołaja Grabowskiego.

Podtytuł spektaklu – „Rozmowy prawdziwych Polaków z Gombrowiczem” – kreśli prześmiewczo-gorzki kierunek przedstawienia. Reżyser skomponował odautorski tekst w oparciu o fragmenty utworów Jędrzeja Kitowicza, Henryka Rzewuskiego i Witolda Gombrowicza.

Sięgając w 2020 roku po sarmackie, klasyczne pozycje Rzewuskiego, Kitowicza oraz wyrosłego z ich literackiej tradycji krytyka Gombrowicza, i opatrując je autokomentarzem, Grabowski w „Dialogach polskich” wyraźnie daje znak, że i dzisiejsza Polska jest ukonstytuowana sarmackością.

Nie trzeba być szczególnie bystrym obserwatorem życia społecznego w Polsce ostatnimi laty, żeby nie zauważyć gwałtownego nawrotu do retoryki „sarmackiej”, retoryki żywcem zaczerpniętej ze słownika księcia Radziwiłła „Panie Kochanku” herbu Trąby – mówi reżyser.

Dziwięciorgu aktorom występującym na scenie Grabowski przypisał postaci, które nie umieją wejść w prawdziwy dialog. Aktorzy tworzą polski chór, w którym jednostka próbuje wydobyć się ze wspólnoty.

Zaznaczony także kostiumem podział na „kontuszowych, czyli prawdziwych Polaków” versus „Gombrowicze” jest faktem, który w spektaklu jest jednak stale naruszany –

podkreśla reżyser. *Jedni i drudzy często wymieniają się poglądami, jakby na przekór temu, do czego są przypisani, czemu hołdują i w co wierzą – uzupełnia.*

Spektaklowi towarzyszą pełne wyrazu pieśni i stylizowana muzyka, której autorem jest wybitny kompozytor i aranżer Zygmunt Konieczny. *Muzyka Zygmunta poza swoją niezwykłą piękną pełni w spektaklu funkcję dramaturgiczną. Stanowi mocną strukturę, bez której spektakl obejść się nie może. Jest zarazem ironicznym, a często dramatycznym komentarzem przedstawianych wydarzeń – dodaje Grabowski.*

W „Dialogach polskich” widzowie zobaczą panie: Urszulę Grabowską, Natalię Hodurek, Izabelę Kubrak i Ewelinę Starejki. Role męskie należą do Wojciecha Leonowicza, Macieja Sajura, Pawła Sanakiewicza, Dariusza Starczewskiego i Kosmy Szymana.

Muzykę na żywo, grając na starodawnej fisharmonii, wykonuje w przedstawieniu kierownik muzyczny Bagateli Artur Sędzielarz.

Mikołaj Grabowski, aktor filmowy, teatralny i telewizyjny, reżyser teatralny i pedagog. Urodzony w 1946 w Chrzanowie. Absolwent krakowskiej PWST na wydziałach aktorskim (1969) i reżyserii dramatu (1977). Po studiach aktorskich zaangażowany do Teatru im. Słowackiego w Krakowie (1969-77), po reżyserskich – do Teatru im. Norwida w Jeleniej Górze (1977-79) i Teatru im. Jaracza w Łodzi (1979-81 i 1988-92). Był dyrektorem naczelnym i artystycznym Teatru Polskiego w Poznaniu (1981-82), Teatru Słowackiego (1982-85) i Starego Teatru (2002-12) oraz dyrektorem artystycznym Teatru Nowego w Łodzi (1999-2002). Od 1969 do 1973 asystent na macierzystej uczelni, a od 1998 do 2002 dziekan Wydziału Reżyserii Dramatu tamże. Gościnnie występował i reżyserował na szeregu innych scen w kraju i za granicą, m.in. w krakowskim Teatrze STU, warszawskim Teatrze IMKA i w Pantheater Kampnagel w Hamburgu. Współpracował też z Teatrem Telewizji i Teatrem Polskiego Radia.

Na przestrzeni lat kilkanaście razy powracał do twórczości Witolda Gombrowicza (m.in. *Trans-Atlantyk*, Teatr Jaracza 1981 i 1989; Teatr Słowackiego 1982; Teatr Śląski 1993; Stary Teatr 2008; *Dzienniki*, Teatr IMKA 2010). Zrealizował trzyczęściową adaptację pamiętników Jędrzeja Kitowicza (*Opis obyczajów, czyli... jak zwyczajnie wszędzie się miesza złe do dobrego*, Teatr STU i Teatr Telewizji 1990; *Opis obyczajów część II*, Teatr Słowackiego 1996; *O północy przybyłem do Widawy... czyli Opis obyczajów III*, Teatr IMKA 2010). Adaptował też kilkakrotnie prozę Henryka Rzewuskiego (*Pamiętki Soplicy*, Teatr Jaracza 1981; Teatr Telewizji 1983; *Listopad*, Teatr Polski w Poznaniu 1982; Teatr Słowackiego 1983, Teatr Telewizji 1995). W 2009 zainicjował program tematyczny „re_wizje/sarmatyzm” w Starym Teatrze, ale równie bliska jest mu współczesna twórczość Bogusława Schaeffera.

Ma na koncie blisko czterdzieści wyróżnień teatralnych, w tym Nagrodę im. Konrada Swinarskiego (1981), oraz Złoty Krzyż Zasługi (1998) i Srebrny Medal Zasłużony Kulturze – Gloria Artis (2005).

Książd **Jędrzej Kitowicz**, pamiętnikarz, kronikarz epok saskiej i stanisławowskiej, konfederat barski. Prawdopodobnie urodził się ok.1727-8 w Wielkopolsce. Od ok. 1781 do śmierci w 1804 był proboszczem w Rzeczychy w ziemi rawskiej.

Autor *Opisu obyczajów za panowania Augusta III* (1840, wyd. pełne 1951), w którym plastycznie i drobniawczo odmalował życie szlachty z poł. XVIII w. oraz *Pamiętników, czyli Historii polskiej* (1840, wyd. pełne 1971) z czasów Augusta III i Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Hrabia **Henryk Rzewuski**, prozaik i publicysta, Wołynianin, urodził się w Sławucie w 1791, a zmarł w Cudnowie w 1866. Brat Eweliny Hańskiej, co uczyniło go szwagrem Honoriusza Balzaka. Używał pseudonimu Jarosz Bejła.

W latach 1845–50 współprzewodził konserwatywnej i ugodowej koterii petersburskiej; następnie do 1856 był urzędnikiem do specjalnych poruczeń w Warszawie przy namiestniku Iwanie Paskiewiczzu. Wydawał i redagował „Dziennik Warszawski” (1851–56). Publikując *Pamiętki J. Pana Seweryna Soplicy, cześnika parnawskiego* (t. 1–4 1839–41, wyd. 1961 pt. *Pamiętki Soplicy*) z barwnym obrazem życia XVIII-wiecznej szlachty, stworzył gatunek gawędy szlacheckiej. Autor powieści z dziejów Polski *Listopad* (t. 1–3 1845–46) i *Zaporożec* (t. 1–4 1854), publicystyki i szkiców (*Mieszaniny obyczajowe*, t. 1–2 1841–43).

Mecenas **Witold Gombrowicz**, prozaik, dramatopisarz, eseista, urodził się w 1904 w świętokrzyskich Małoszycach k. Opatowa, w starej rodzinie ziemiańskiej wywodzącej się z okolic Remigoły na Litwie. Od 1911 mieszkał w Warszawie, gdzie w 1927 ukończył studia prawnicze. Studiował też krótko w paryskim Institut des Hautes Études Internationales, następnie pracował jako aplikant sądowy w Warszawie i adwokacki w Radomiu. Porzucił prawo na rzecz literatury. Debiutował zbiorem opowiadań *Pamiętnik z okresu dojrzewania* (1933, wyd. rozsz. pt. *Bakakaj* 1957), był publicystą i recenzentem kilku czasopism, głównie „Kurier Porannego”, miał swój stolik w kawiarni literatów „Ziemiańska”. Do wyjazdu z Polski zdążył wydać kontrowersyjną powieść *Ferdydurke* (1937), sztukę *Iwona, księżniczka Burgunda* (1938) oraz pod pseudonimem Z. Niewieski gazetową powieść sensacyjną *Opętani* (1939). Wybuch wojny zastał go w Buenos Aires, gdzie początkowo biedował, sporadycznie publikując drobne artykuły i prozę w czasopismach, a w latach 1947-53 dorabiał jako urzędnik w Banco Polaco. W 1947 ukazał się w Buenos Aires hiszpański przekład *Ferdydurke*, a w 1948 dramatu *Ślub*. Od 1951 Gombrowicz współpracował z Instytutem Literackim w Paryżu i tamtejszą „Kulturą”; w serii «Biblioteka „Kultury”» opublikował powieść *Trans-Atlantyk* wraz ze *Ślubem* (1953) oraz powieści *Pornografia* (1960) i *Kosmos* (1965). Z namowy Jerzego Giedroycia od 1953 drukował w odcinkach w „Kulturze” *Dziennik*, wydany też w trzech tomach (1957, 1961 i 1966 razem z dramatem *Operetka*). Dla francuskich czytelników zaistniał w 1958 dzięki przekładowi *Ferdydurke*. W 1963 przebywał na rocznym stypendium Fundacji Forda w Berlinie Zachodnim. Od 1964 mieszkał we Francji początkowo w Royaumont koło Paryża, a następnie z sekretarką – późniejszą żoną – Ritą Labrosse w Vence koło Nicei, gdzie zmarł w 1969. Nad jego spuścizną literacką czuwa do dziś Rita Gombrowicz.